

14.5.2019

Tvåspråkighetskommittén 2017–2019

Verksamhet och förslag

Tillsättande, uppgifter, ledamöter och sammanträden

Stadsstyrelsen tillsatte 18.9.2017 (867 §) för sin mandattid en tvåspråkighetskommitté som har haft till uppgift:

- att följa och bedöma hur tvåspråkigheten genomförs i de tjänster som staden erbjuder och bland stadens anställda
- att behandla hur tvåspråkigheten på ett planmässigt sätt kan främjas i stadens verksamhet
- att komma med framställningar om på vilka sätt tvåspråkigheten kan främjas och genomföras
- att rapportera om hur tvåspråkigheten genomförts och om arbetet på att utveckla stadens tjänster och personalens språkresurser inom de målområden som kommittén bestämt.

Stadsstyrelsen beslutade samtidigt utse ledamöter och ersättare enligt följande:

Ledamot	Ersättare
Maria Jokinen	Caesar von Walzel
Bicca Olin	Terhi Ainiala
Marianne Laxén	Mikko Vesa
Jeja-Pekka Roos	Virva Muotka
Tiera Laitinen	Sanna Henriksson
Björn Månsson	Lotta Keskinen
Runa Ismark	Björn Bonsdorff

Stadsstyrelsen utsåg Björn Månsson till ordförande och Tiera Laitinen till vice ordförande.

Stadsstyrelsen beviljade 20.8.2018 (§ 504) Maria Jokinen befrielse från förtroendeuppdraget och utsåg Marjatta Palmroth till ledamot i kommittén.

Stadsstyrelsen utsåg förvaltningschefen vid stadskansliet Antti Peltonen till föredragande i kommittén. Förvaltningsexperten vid stadskansliet Jenni Björkstén har varit kommitténs sekreterare.

Tvåspråkighetskommittén har sammanträtt 17 gånger under sin mandattid.

14.5.2019

Samarbete

Kommittén hade tre samarbetsmöten. Svenska kommittén i Vanda besökte Helsingfors 23.4.2018. Med likabehandlingskommittén hölls ett gemensamt mötesseminarium 29.5.2018. I Vanda ordnades ett seminarium om tvåspråkighetsfrågor i huvudstadsregionen 12.2.2019.

Ledamöter i kommittén har också deltagit i sammanträden för social- och hälsovårdssektorns arbetsgrupp för den svenskspråkiga servicen och i jämställdhetskommitténs diskussionsmöte 1.3.2019.

Höranden

Ett centralt arbetssätt för kommittén för att följa och bedöma hur tvåspråkigheten genomförs har varit att höra sakkunniga i de olika sektorerna och i stadens verksamhetsområden. På hörandena har man fokuserat särskilt på hur området i fråga fungerar ut tvåspråkighetens perspektiv.

Kommittén har vid sina möten hört olika verksamhetsområden enligt följande:

Varumärket och kommunikation 24.10.2017 (bilaga 1)
Social- och hälsovårdssektorn 14.11.2017 (bilaga 2)
Kultur- och fritidssektorn 12.12.2017 (bilaga 3)
Stadsstrategin 23.1.2018 (bilaga 4)
Stadsmiljösektorn 20.3.2018
Fostrans- och utbildningssektorn 23.4.2018
Personalavdelningen 12.11.2018
Fostrans- och utbildningssektorn 4.12.2018
Social- och hälsovårdssektorn 17.1.2019
Kommunikation och marknadsföring 5.3.2019 (bilaga 5)
Webbkommunikation 17.4.2019

Enkät om åtgärder

Ett annat viktigt arbetssätt för kommittén för att följa och bedöma hur tvåspråkigheten genomförs har varit att skicka en enkät till sektorerna, förvaltningarna och affärsverken om vilka åtgärder som främjar tvåspråkigheten (bilaga 6).

Enkäten baserade sig på utvecklingsbehoven samlade av arbetsgruppen för ett tvåspråkigt Helsingfors som var verksam åren 2013–2015. Dessa åtgärder utvecklades vidare och sattes i prioritetsordning av tvåspråkighetskommittén åren 2015–2017. Kommittén bearbetade enkätens slutliga form under vårvintern 2018.

14.5.2019

Sektorerna, förvaltningarna och affärsverken blev tillfrågade om de hade skridit till de åtgärder som arbetsgruppen och den tidigare tvåspråkighetskommittén föreslagit också med hänsyn till ledarskaps- och organisationsreformen från och med 1.6.2017. Avsikten var att utreda tvåspråkighetens läge i syfte att komma med mer omfattande utvecklingsförslag.

Enkäten genomfördes i mars 2018. De preliminära resultaten behandlades av kommittén 23.4.2018 och de egentliga svaren behandlades 29.5.2018 för första gången. Under behandlingen kom många tilläggsfrågor upp och kommittén begärde preciseringar. Tilläggsfrågorna besvarades under sommaren.

Svaren behandlades 4.9 och 2.10.2018. Svaren på de preciserande frågor som kom upp vid dessa sammanträden behandlades 12.11.2018 och svaren på de tilläggsfrågor som framställdes vid detta möte behandlades 4.12.2018. Utifrån svaren samlades de viktigaste observationerna och utvecklingsobjekten ihop och de behandlades 17.1.2019 och 21.3.2019.

Kommitténs nedan angivna förslag för främjande och genomförande av tvåspråkigheten baserar sig till en stor del på svaren på frågorna och på hörandena som beskrivs ovan.

Förslag

Allmänt

Kommittén har uppfattat sitt uppdrag så att det för att säkerställa en fungerande tvåspråkighet nu gäller att särskilt värna om den svenska servicen som för närvarande i allmänhet fungerar sämre än den finska. Det handlar även om att främja dialog och samverkan mellan språkgrupperna.

Varje sektor, förvaltning och affärsverk ska göra upp en språkplan. Med hjälp av en uppdaterbar språkplan med en klar ansvarsfördelning är det lättare och effektivare att hantera de övriga utvecklingsobjekten för tvåspråkigheten. Tvåspråkighetskommittén skulle kunna utarbeta en mall för språkplan.

Staden ska effektivt och heltäckande samla statistik om såväl invånarnas som personalens tvåspråkighet och deras behov av språktjänster. Det är av central vikt att använda korrekt information i planeringen av tjänsterna. Det vore även viktigt att följa upp språkklimatet i Helsingfors, exempelvis i samband med den riksomfattande språkbarometern.

Inom stadens organisation ska tvåspråkighetsfrågor hanteras systematiskt så att det bildas ett samarbetsnätverk för de tjänsteinnehavare och anställda som har till uppgift att sköta tvåspråkighetsfrågor i olika delar av organisationen. Exempel på god praxis är social- och hälso-

14.5.2019

---

vårdssektorns arbetsgrupp för svensk service samt Svenska gruppen inom biblioteksservicen.

Stadens tvåspråkighetsfrågor ska samordnas av stadskansliet utifrån en klar ansvarsindelning. Kommittén gjorde ett separat förslag om detta också våren 2018.

Helsingfors stad skulle kunna sammankalla ett internationellt nätverk av tvåspråkiga städer. Det finns gott om tvåspråkiga, tillräckligt stora städer i världen med vilka staden kan utbyta tankar och därigenom göra det möjligt för olika goda praxis att sprida i båda riktningarna.

I stadens kundtjänst ska de fysiska blanketterna vara tvåspråkiga hellre än separata blanketter för vardera språkgruppen. På webbplatsen rekommenderas enspråkiga blanketter för respektive språkgrupp.

Personal

Staden ska samla in mer preciserad information om de anställdas språkkunskap. Det ska finnas information om vilket språk som är den anställdas modersmål (det ska dessutom vara möjligt att ange flera språk som modersmål) och hurdana språkkunskaper den anställda har. Dessutom ska man ha tillräcklig information om språkraven för de olika arbetsuppgifterna.

I uppgiftsbeskrivningen och bedömningen av kraven för alla arbetsuppgifter ska det alltid på basis av behovet anges hurdana språkkunskaper som är nödvändiga i uppgiften. Det ska finnas tydliga riktlinjer för när behov finns.

I syfte att öka och upprätthålla de anställdas språkkunskaper ska språktillägget som en del av lönesystemet förnyas, förenklas och beloppen justeras så att systemet på ett tydligt sätt ger en möjlighet att få nytta av språkkunskaperna. Praktisk, inte formell användning av språket i uppgiften ska prioriteras.

Likaså ska staden systematiskt ordna språkutbildning för personalen i syfte att öka och upprätthålla språkkunskaperna. Utbildningen ska planeras så att varje uppgiftshelhet och personalgrupp får lämplig utbildning. Utbildningarna ska marknadsföras och det ska säkerställas att alla intresserade får plats på kurserna. De som deltar i utbildningar ska belönas.

De olika organisationsdelarnas målsättningar för resultatpremier ska kompletteras med målsättningar som främjar tvåspråkigheten och högkvalitativ användning av språk speciellt i kundservicen. Med resultatpremier är det möjligt att effektivt styra uppmärksamheten mot genomförande av tvåspråkigheten.

14.5.2019

Det rekryteringsmaterial som staden riktar till arbetsmarknaden (arbetsgivarmarknadsföring) ska som utgångspunkt finnas på båda språken.

Kommunikation

I kommunikationsriktlinjerna ska man ange klara anvisningar om att stadens kommunikation som utgångspunkt sker på båda nationalspråken.

Sektorerna, förvaltningarna och affärsverken ska se till att de har tillgång till minst en svenskspråkig informatör för att kommunikationen till båda språkgrupperna är effektiv och av hög kvalitet.

Man ska utgå från att innehållet på stadens webbsidor är detsamma på båda nationalspråken. Det ska vara smidigt att växla mellan språkversionerna utan att behöva börja på nytt från första sidan.

Kommunikationen till personalen på svenska ska främjas till exempel så att artiklar i personaltidningen också skrivs på svenska.

Upphandlingar

Upphandlingshandboken ska kompletteras med klara anvisningar om hur språkperspektivet ska beaktas i upphandlingen av tjänster.

Varumärket

Staden ska utnyttja välfungerande tvåspråkighet som ett varumärke. Enligt anvisningarna för det år 2017 godkända visuella uttrycket används logons olika språkversioner och den tvåspråkiga versionen endast i helt tvåspråkiga sammanhang. Staden ska dock utgå från att en tvåspråkig stad använder en tvåspråkig logo. Kommittén gjorde ett separat förslag om detta också våren 2019 (bilaga 7). Visitkort ska finnas i en tvåspråkig version på nationalspråken utöver enspråkiga versioner.

Stadsmiljösektorn

Skyltarna på stadens verksamhetsställen ska som utgångspunkt enhetligt utarbetas på båda språken och förses med den tvåspråkiga versionen av stadens logo. Dessutom ska behovet av skyltar på tre eller flera språk bedömas.

Uppmärksamhet ska fästas vid språkkunskaperna i räddningsverkets akutvård. Det vore bra att ha en svenskspråkig akutvårdare tillgänglig per telefon ifall det inte finns svenskkunnig personal i ambulansen. Det är alltid en stressande situation för patienten att hamna i akutvården

14.5.2019

---

och detta framhäver betydelsen av att kunna använda det egna modersmålet.

Fostrans- och utbildningssektorn

Inom fostrans- och utbildningssektorn där språkgrupperna strukturellt har separerats från varandra betonas samarbetet mellan språkgrupperna. Samarbete ska genomföras systematiskt till exempel i form av partnerskoleverksamhet och undervisning i modersmålsinriktad svenska i finska skolor liksom i modersmålsinriktad finska i svenska skolor.

Kommittén understöder konceptet med en tvåspråkig nordisk skola där undervisningen sker delvis på finska och delvis på svenska, och uppmanar till att detta snarast förverkligas.

Rekryteringen av svenskspråkig personal främjas bland annat genom samarbete med läroanstalter samt genom att erbjuda personalbostäder.

Kultur- och fritidssektorn

Biblioteksnätet ska kompletteras med fler bibliotek som särskilt tillhandahåller service på svenska i syfte att tillgodose behovet av svenska tjänster. Dessutom ska svenskspråkiga anställda planmässigt cirkulera också på andra bibliotek, särskilt för att ordna verksamhet för barn.

Inom ungdomsservicen ska man utöver programutbud som riktas till vardera språkgruppen utveckla ett gemensamt programutbud för att språkgrupperna ska träffas och därigenom främja ungdomarnas naturliga umgänge också med ungdomar från den andra språkgruppen. I enlighet med ungdomsrådets önskemål bör webbinformationen på svenska om ungdomsverksamheten förbättras.

Varje kulturhus ska få en egen svenskspråkig producent, vilket säkerställer en stark kulturproduktion på båda språken. Likaså ska kulturväsendets marknadsföringsmaterial som utgångspunkt utarbetas på båda språken eller flera språk.

Social- och hälsovårdssektorn

Inom social- och hälsovården är det särskilt viktigt att trygga service på modersmålet. Verksamheten på de tre hälsostationer som ålagts att erbjuda svensk service måste tryggas.

Hälsostationsnätet ska kompletteras med en fjärde hälsostation i Malm som tillhandahåller service på svenska i syfte att tillgodose behovet av svenska tjänster i norra Helsingfors.

14.5.2019

I sektorns omfattande upphandlingstjänster ska man noggrant beakta språkraven och bygga upp uppföljnings- och sanktionssystem som kan tillämpas även under pågående avtalsperiod i syfte att kontrollera tjänsternas kvalitet.

I tjänsterna för äldre och för barn, och speciellt inom hemvården och mentalvården, där modersmålets betydelse är störst, ska man fästa särskilt avseende på att ha tillgång till språkkunnig personal.

Bristen på svenskkunnig personal är akut inom hela social- och hälsovårdssektorn. Rekryteringen av svenskspråkig personal främjas bland annat genom samarbete med läroanstalter samt genom att erbjuda personalbostäder.

Kommittén anser att det lönetillägg som personalen inom småbarns- pedagogiken fick också vore motiverat inom bl.a. hemvården.

Tvåspråkighetskommitténs framställning

Tvåspråkighetskommittén föreslår att stadens vederbörande sektorer, förvaltningar och affärsverk ska skrida till åtgärder i syfte att verkställa de framställda förslagen och beakta dessa vid utvecklingen av verksamheten samt rapporterar till tvåspråkighetskommittén om hur åtgärderna framskrider.

Bilagor:

- Bilaga 1: Varumärket och kommunikation 24.10.2017, presentationsmaterial
- Bilaga 2: Social- och hälsovårdssektorn 14.11.2017, presentationsmaterial
- Bilaga 3: Kultur- och fritidssektorn 12.12.2017, presentationsmaterial
- Bilaga 4: Stadsstrategin 23.1.2018, presentationsmaterial
- Bilaga 5: Kommunikation och marknadsföring 5.3.2019, presentationsmaterial
- Bilaga 6: Enkät om tvåspråkighetsåtgärderna och dessas läge
- Bilaga 7: Framställning om användningen av Helsingfors tvåspråkiga logo